לא ידע א] במאי כתב רחמנא זאת התורה ואי כתב רחמנא זאת התורה הוה אמינא ליפסלו כתב רחמנא מוצא שפתיך רמי ריש לקיש על מעוהי בי מדרשא ומקשי אם כשרים הם ירצו ואם אין מרצין למה באין ° אמר לו ר' אליעזר ב] מצינו בבאין לאחר מיתה שהן כשרין ואין מרצין דתנן א) א האשה שהביאה חטאתה ומתה יביאו יורשין עולתה עולתה ומתה לא יביאו יורשין חטאתה א"ל מודינא לך בעולה דאתיא לאחר מיתה אשם דלא אתי לאחר מיתה מנלן א"ל הרי מחלוקתך בצידו ג] רבי אליעזר אומר אף האשם אמר זהו שאומרין עליו אדם גדול הוא קאמינא אנא ג משנה שלימה ואת אמרת לי ר' אליעזר אלא אמר ריש לקיש אפתח אנא פתחא לנפשאי 1 מוצא שפתיך וגו' האי נדבה נדר הוא כו' כדלעיל יתיב רבי זירא ורבי יצחק בר אבא ויתיב אביי גבייהו ויתבי וקאמרי קשיא ליה לריש לקיש אשם ד דלא אתי לאחר מיתה ונסיב לה תלמודא מוצא שפתיך אימא הבא בנדר ובנדבה לייתי ולא לירצי אשם לא לייתי כלל אמר להו אביי ריש לקיש מהכא פתח 2 ושחט אותה לחטאת אותה לשמה כשרה שלא לשמה פסולה הא שאר קדשים שלא לשמן ה] כשירין יכול ירצו ת"ל מוצא שפתיך ואימא הבא בנדר ונדבה לייתי ולא לירצי אשם (נמי) ארצויי נמי לירצי אמר אביי אשם דמירצי לא מצית אמרת קל וחומר מעולה ומה עולה שאינה מכפרת אינה מרצה אשם שמכפר אינו דין שאינו מרצה מה לעולה שכן כליל שלמים יוכיחו מה לשלמים שכן טעונין נסכין ה] ותנופת חזה ושוק ° עולה תוכיח ו וחזר הדין לא ראי זה כראי זה ולא ראי זה כראי זה הצד השוה שבהן שהן קדשים ושחטן שלא לשמן כשירין ואין מרצין אף אני אביא אשם שהוא קודש ושחטו שלא לשמו כשר ואינו מרצה מה להצד השוה שבהן שכן ישנו בציבור תודה תוכיח
הקיש

רש"י

לא ידעינן במאי. קאמר רחמנא מוצא שפתיך תשמור דהא לא כתיב בהדיא בהאי קרא עבודות לשמן ודלמא לאו בלשמן משתעי קרא כתב רחמנא זאת התורה למילף משלמים דמפרשה בהו לשמן: הכי גרסי' **רמי ריש לקיש על מעוהי.** שוכב על בטנו פניו (על) ו] כלפי קרקע: **למה הן באין.** והכתי לא קמא ליה טעמא דמתני' דילפינן ממוצא שפתיך: **ואין מרצין.** שאין כפרה למתים ד) ואף אתה אל תתמה על אלו: **האשה.** יולדת: ז] **לא יביאו יורשין חטאתה.** דהויא לה חטאת שמתו בעליה והלכתא גמירי לה ס) דלמיתה אזלה: **מודינא לך בעולה.** שאם שחטה שלא לשמן ח] שתתקרב אע"פ שאינה מרצה הואיל ומצינו שבאה לאחר מיתה ואינה מרצה וה"ה לשלמים ושאר קרבנות חוץ מחטאת (א) ואשם מיהו דלא אתי לאחר מיתה דקי"ל (תמורה דף יח.) דכל שבחטאת מתה באשם רועה מנא לן דקרב שלא לשמן הואיל ואינו מרצה דלא אפיק תנא דמתני' אלא פסח וחטאת: **מחלוקתך.** וסייעתך ט] דאיכא רבי אליעזר דקאי כוותך: **משנה שלימה.** סתם מתני' דלא פסל אלא חטאת (ב): **פתחא לנפשאי.** מנלן דקרבי (ג): **יתיב רבי זירא וכו'.** וקמתמה אפירוקיה דר"ל: **וקשיא** י] **ליה לריש לקיש אשם.** אמאי קרב שלא לשמו שלא לרצות הא לא אתי לאחר מיתה: **ונסיב תלמודא.** כלומר נסיב קרא לתלמודא דמילתיה: **אימא הבא בנדר ונדבה.** כדמשמע קרא לייתו ולא לירצו כו': **ריש לקיש מהכא פתח לה.** (ד) (מהכא) לא נפקא ליה ממוצא שפתיך דליקרב אלא דלא לירצי והקרבתו מהאי קרא יליף ושחט אותה לחטאת אותה מיעוטא הוא אותה הוא דבעינן לשמה ואי לא פסולה כדילפינן לקמן י) הא שאר קדשים כו': **ארצויי נמי לירצו.** כיון דנפקא לן הקרבתן מאותה: **אינה מרצה.** כדאמר אם לאו יהא נדבה: **אשם שמכפר.** על לאוין האמורים בשבועת הפקדון והקדש ושפחה חרופה: **שכן טעונים נסכים.** ולא גרס סמיכה דאשם נמי טעון סמיכה יא]: **שלמים ישנו בצבור.** כבשי עצרת:

תוספות

קדשים שלא שנה לעכב כל כמה דאכתי לא ידע קרא דמוצא שפתיך ואי פריך ליפסלו דנגמר מחטאת [ופסח] בהיקישא יב] דזאת התורה כדפרישית בסמוך אי במה מצינו איכא למיפרך שכן כרת ואי בהקישא דזאת התורה א"כ ליכתוב חדא או לחטאת גרידא או פסח גרידא ואי נאמר דבכל דוכתא דמצרכינן שנה לעכב היינו מהכא [מדכתיב] יג] מוצא שפתיך וגו' א"כ אתי שפיר הא דפריך וליפסלו כו'. ע"כ הג"ה:

הג"ה מצינו בבאין לאחר מיתה שכשרין ואין מרצין. וא"ת מי דמי הכי לא עלו אבל באין לאחר מיתה עלו לגמרי לשם חובה דלמ"ד שיעבודא דאורייתא ז) אם היה הקרבן נפסל היו היורשין זקוקין להביא אחר ואפילו למ"ד לאו דאורייתא אם הפריש שניהם לאחריות אם נפסל הראשון חייבין להקריב את השני נמצא דבאין לאחר מיתה מרצין לענין שעולין לשם חובה משא"כ בשינוי קודש וי"ל דמ"מ דמיא קצת להדדי לענין דאין מרצין ריצוי גמור ד) דאין כפרה למת ולאו בר חיוב הבאה הוא אלא שנתחייב יד] מחיים ובשינוי קודש ובעלים נמי אין רצוי גמור וא"ת ומה ראיה מייתי מבאין לאחר מיתה אטו מי ילפינן מינה בכל מקום שלא שנה הכתוב דאינו אלא למצוה דנימא כשרין ולא עלו וי"ל דדוקא שנוי קודש ושנוי בעלים דוקא טו] מדמי דהוי באין טז] לאחר מיתה שאין לו בעלים וכמו שלשם כשר ואינו מרצה כמו כן כאן ששנה אותו מבעליו והוי כאין לו בעלים יז]:

עולתה ומתה לא יביאו יורשין חטאתה. משמע אבל יח] אם היתה יכולה להביא חטאתה אחר עולתה עלתה יט] לה עולתה לשם עולה וכן משמע בתורת כהנים בפרשת אשה כי תזריע ח) שאם הביאה עולתה תחילה תביא חטאתה ממין עולתה וכן במס' קינים (ספ"ג) ותימה דבפרק תמיד נשחט (פסחים דף נט.) אמרי' זה בנין אב שכל חטאות קודמות לעולת כ] העוף אפי' חטאת העוף לעולת בהמה ואפי' דיעבד קאמר דפסול מדמשני שאני עולת מצורע דרחמנא אמר והעלה שהעלה כבר והיינו דיעבד דלכתחילה חטאת קודמת ט) כדכתיב בהדיא בקרא כא] ש"מ דבעלמא דיעבד לא ותירץ ה"ר חיים דה"ה דבעלמא כשר דיעבד והא דבעי קרא במצורע משום ט) דכתיב ביה הויה זאת תהיה בהוויתו יהא דמשמע עיכובא כדאמר פ"ק דמנחות (דף ה.) ונראה לי דילפי' חטאת ועולה של יולדת מחטאת ועולה של מצורע דגילה הכתוב דאם עשה עולה תחלה כשירה מוהעלה כדאיתא בפ' תמיד נשחט (פסחים נט.) ואי לא קרא דוהעלה דמכשר היה פוסל בכל מקום מטעם דיש מחוסר זמן לבו ביום שאמר הכתוב להקריב חטאת קודם לעולה אפי' בעלמא דליכא תהיה דמשמע עיכובא תדע דתניא בפ"ק דמנחות (דף ה.) הקדיש חטאתו לאשמו לא יהא אחד מתרם בדמו אלא תלא לבית השריפה וקאמר הא דמיפסיל לאו משום תהיה דהא לא קאי אשחיטה משום דלאו עבודה היא אלא מטעם דיש מחוסר זמן לבו ביום שאמר הכתוב להקדיש אשם תחילה וזה הטעם למה לא יהיה גבי חטאת ועולה בעלמא ולכך איצטריך והעלה במצורע להכשיר וגמרינן מיניה בעלמא (פסחים דף נט.) להכשיר אם הקדיש עולה לחטאת אבל לא גמרינן מיניה בחטאת ואשם כי אם קרבנות כמותם. ברוך: **לא** יביאו יורשין חטאתה. הגירסא משובשת בתורת כהנים ופירשתי במנחות בפ"ק (דף ד:): **אשם** דלא אתא לאחר מיתה מנא לן. תימה כיון דעולה ושלמים ניחא ליה נילף אשם מינייהו בהיקישא דזאת התורה ולמה לי מוצא שפתיך וי"ל דאדרבה הוה אמינא איפכא דנילף שאר קדשים מאשם דלא אתו כלל: **אשם** לא ליתי כלל. תימה הא לא איצטריך מוצא שפתיך כלל אלא לאשם דלשאר קדשים אתו מסברא כדאמרינן דלא נריכי קרא דהא אתו לאחר מיתה וי"ל דהשתא הדר ביה מההוא טעמא דאע"ג דאמר ליה מודינא לך בעולה לא היה אומר כן אלא מתוך דוחק: י) **הא** שאר כל הקדשים אפילו שלא לשמן כשירין. כ) ואם תאמר ל"ל אותה הא מדצריכי קראי לעכב בפסח וחטאת מכלל דשאר קדשים כשרין וכי תימא נילף מינייהו מה להנך שכן לד כרת ובהיקישא דזאת התורה נמי לא אתו דא"כ לא ליכתוב עיכובא אלא באחד בפסח או בחטאת ואידך לייתו מהיקשא: **מה** לשלמים שכן טעונין נסכים. לא גרסינן סמיכה דאשם נמי טעון סמיכה כדאמר לקמן בפירקין (דף יא.) וה"ר חיים פירש דמשום אשם מצורע מלי למינקט סמיכה למ"ד בריש כל הפסולים (לקמן דף לג.) סמיכה כב] לאו דאורייתא: **תודה** יוכיח כג]. אע"ג דאשכחן עולה שבאה בנדבת ציבור שמקיצין בהן את המזבח (תודה) ושלמים כד] לא אתו בנדבת ציבור דהא ממעטינן להו ° בתורת כהנים בפרשת ואם מן הצאן קרבנו לזבח שלמים ל):

עין משפט נר מצוה

טו א מיי' פ"א מהל' מחוסרי כפרה הלכה יג:
ב מיי' פ"ד מהל' פסה"מ הלכה יד:

תורה אור השלם

1. מוֹצָא שְׂפָתֶיךָ תִּשְׁמֹר וְעָשִׂיתָ כַּאֲשֶׁר נָדַרְתָּ לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ נְדָבָה אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ בְּפִיךָ: דברים כג, כד
2. וְסָמַךְ אֶת יָדוֹ עַל רֹאשׁ הַחַטָּאת וְשָׁחַט אֹתָהּ לְחַטָּאת בִּמְקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁחַט אֶת הָעֹלָה: ויקרא ד, לג

מוסף רש"י

לא יביאו יורשין חטאתה. דו אחת מחמש חטאות המתות חטאת שמתו בעליה (מנחות ד:). משנה שלימה. סתם משנה (שם ס:):

ליקוטים

רמי ריש לקיש על מעוהי. דרכם היה לשכב על בטנם (תוס' גיטין דף מ.). [ובתוס' הרא"ש שם משמע דכך היה דרכו של רשב"ל דוקא]. שאלה: אחד שהוא יושב ולומד גמרא או בספר אחד מספרי הקודש, וטרח בישיבתו ורוצה לשכב על צידו או על גבו או על בטנו וללמוד, אי שרי או דאמרינן אין דרך ארץ ללמוד כך. תשובה: איתא בגמ' רמי ר"ל על מעוהי וכו' ע"ש. ולכן גם זה שהוא בישיבה ועשה כן לגוף הב"ע דשרי, אך לא יעמיד הרבה כזה אלא מעט עד שינוח. (תורה לשמה סי' קפח). יתיב ר"ז כו' ויתיב אביי גבייהו. ר"ת היה מדקדק שבכל מקום שהוא אומר ויתיב פלוני גבייהו, מזכירו לכך לפי שהוא אמר להם דבר חדוש. (תוס' ע"ז דף סב.):

שיטה מקובצת

אם כשרים הם ירצו כו'. עיקר הקושיא דרשב"ל [בא] [היא] מהא דקאמר אם אינם מרצים למה באים [illegible]

מסורת הש"ס

א) קידושין יג. מנחות ד: קינין סוף פ"ג ירוש' חגיגה פ"א הלכה א, ב) מנחות דף ט., ג) [קידושין ה: כא. וש"נ], ד) לקמן ט:, ה) תמורה יז:, ו) עמוד ב', ז) קדושין דף יג:, ח) פרק ד דה"ג ע"ש, ט) ויקרא יד, י) עי' רש"י, כ) [עמ"ש בס"ד לקמן מח. על הגליון בתוספות ד"ה ואתאן], ל) ויקרא נדבה פרק טז הלכה ה-ז.

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מודינא וכו' חוץ מחטאת ופסח מיהו אשם דלא אתי: (ב) ד"ה משנה וכו' אלא פסח וחטאת: (ג) ד"ה פתחא וכו' דקרב כל"ל ואות י' נמחק: (ד) ד"ה מהכא פתח לה פתחא לא נפקא:

גליון הש"ס

גמ' א"ל ר"א מצינו. עי' (נדה) [יומא] דף ע ע"ב תוס' ד"ה [illegible]

שינויי נוסחאות

א] כת"י גרס ידעינן. [illegible]

[illegible]

מה לתודה שכן טעונה לחם עולה ושלמים יוכיחו וחזר הדין לא ראי זה כראי זה ולא ראי זה כראי זה הצד השוה שבהן שהן קדשים ושחטן שלא לשמן כשר ואינו מרצה אף אני אביא אשם שהוא קדש ושחטו שלא לשמו כשר ואינו מרצה מה להצד השוה שבהן שהן באין בנדר ובנדבה אלא אמר רבא [א] זאת התורה וגו' הקישו הכתוב לשלמים מה שלמים שהן קדשים ושחטן שלא לשמן כשרים ואין מרצין אף אני אביא אשם שהוא קודש כו' מאי חזית דאקשת לשלמים אקיש לחטאת הא מיעט רחמנא אותה (סימן הג"ש בש"ר) [ב] יתיב רב הונא ורב נחמן ויתיב רב ששת גבייהו ויתבי וקאמרי קשיא ליה לריש לקיש אשם דלא אתי לאחר מיתה לימא ליה ר"א אשם נמי אתי לאחר מיתה אמר להו רב ששת אשם למאי קרב למותרו חטאת נמי מיקרב קרבה מותרה חטאת אף ע"ג דקרבה מותרה מיעט רחמנא [ג]והוא [ד]אשם נמי כתיב ביה [ד]הוא ההוא לאחר הקטרת אימורים הוא דכתיב [ה]כדתניא אבל אשם לא נאמר בו הוא אלא לאחר הקטרת אימורין והוא עצמו אם לא [ו] הקטירו אימורין כשר ואלא הוא למה לי לכדרב הונא אמר רב [ז]דאמר רב הונא אמר רב אשם שניתק לרעיה ושחטו סתם כשר [ח] ניתק אין לא ניתק לא מאי טעמא אמר קרא הוא בהווייתו יהא יתבי רב נחמן ורב ששת ויתיב רב אדא בר מתנה גבייהו ויתבי וקאמרי הא דקאמר רבי אלעזר מצינו בבאין לאחר מיתה שהן כשרין ואין מרצין לימא ליה ריש לקיש הנהו נמי לייתו ולירצו אמר להן רב אדא בר מתנה יולדת אם היא ילדה בניה מי ילדו מתקיף לה רב אסי [ד] ומאן לימא לן דאי איכא כמה עשה גבה לא מיתכפרא וכיון דכי איכא כמה עשה גבה מיכפרא יורשיה נמי מיכפר למימרא דקניא להו והאמר רבי יוחנן הניח מנחה לשני בניו ומת קריבה ואין בו שותפות [ה] ואי ס"ד קניא להו [3]נפש אמר רחמנא ולא קניא להו והאמר ר' יוחנן הניח בהמה לשני בניו ומת קריבה ואין ממירין בה אי אמרת בשלמא קניא להו היינו דאין ממירין בה דהויא להו כשותפין [ו]

חטאת נמי מיקרב קרבה מותרה. ואפי' הכי פסולה שלא לשמה כיון דאינה באה לאחר מיתה לשם חטאת כי אם לשם עולה אשם נמי כיון דאינו קרב להדיא לשם אשם אלא לשם עולה לא דמי לשאר קדשים [ב] [ומקשה] חטאת אע"ג דקרב מותרה מיעט רחמנא הוא למקנא זו משמע שעומד מוקשה דלימא ליה ר' אליעזר [ג] אשם נמי כו' ס"ל [א] דגרס וחטאת בו"ו וכל זה מדברי רב ששת וה"פ וחטאת אע"ג דקרב מותרה מיעט רחמנא הוא שלא תכשירנה מדאתיא [ב] לאחר מיתה כמו מחיים ומשום הכי איצטריך לריש לקיש לעיל אותה והא דפריך אשם נמי כתיב ביה הוא לאו לאתויי דבריו של רב ששת קאתי אלא הכי קאמר היכי ממעטת ליה מפסול שלא לשמן מאותה הא כתיב בה הוא [ב] לפוסלן:

מיעט רחמנא היא [ד]. בכמה מקומות משמע דמדכתיב היא בחטאת נפקא לן עיכובא דלקמן בגמ' (דף י.) דרבי אליעזר אומר אף האשם מ"ל ר' יהושע חטאת גאמר בה היא בשחיטה [וכו'] ובפ"ק דמנחות (דף ז.) חטאת טעמא מאי דכתיב בה היא ותימה דלקמן בפירקין (דף ז:) גמרא חוץ [ה] מן הפסח והחטאת וליף לה מקראי אחריני וה"ל חייס מפרש דלריבי תרי קראי חד לחטאת ששחטה לשם עולה וחד לחטאת ששחטה לשם חטאת מזיר ומצורע אע"ג דכולן שמן חטאת מ"מ פסולה כיון דאינן באין לכפר דינן כמו עולות כדאמרינן לקמן [ט:] ולא דמי לחטאת חלב ששחטה לשם חטאת [דס] דכשרה וקאמר קשה מהא דפריך ברים מנחות (דף ג.) גבי חטאת חלב לשם חטאת מזיר ומצורע ליתכפר דכתיב זאת תורת ומאי פריכא והלא גלי קרא דכתיב בה היא ונראה לאיצטריך היא גבי חטאת [ו] ואשמה דכתב בה היא וכמו בפסח (והיינו דאמר לקמן (דף ז:) גבי פסח אלא הוא למה לי לכתביה כל מקום שנאמר בו הוא כו' ורבינו ש"י [ז] מוחקו משום דליתיה בגרייתא דלקמן ונכתוב מחק דשמא היא גרייתא בתוספתא [ח] ומיהו קצת תימה אמאי צריך תרי קראי חד לחטאת וחד לפסח וה"ל ליתן מפרש חד לחטאת נקנה אלא אחי תרעה עד שתסתאב ויצית בדמיה עולה ולהכי פסולה בשנוי קודש וחד בשעיר נשיא דהוי זכר ומותרו גופיה הוי עולה כי הפרים שתים לאחריות ואימה אלא ליפסול בשלא לשמן ויש שום צריכותא אלא מצינן למילף חד מחבריה דאי הוי כתיב בנשיא בדיליה סגי ול"ע:

הגה"ה ניתק אין לא ניתק לא אמר קרא הוא בהווייתו יהא. הכא דניתק [ב] לרעייה דאורייתא ותימה דנפסחים בסוף אלו דברים (דף עג.) משמע דהוי דרבנן דמפרש התם דוקא שחטו סתם דיעבד אבל לכתחלה לא גזירה לאחר כפרה אבו לפני כפרה ולא קתמר גזירה לאחר ניתוק אבו קודם ניתוק וי"ל דה"פ בהווייתו יהא קודם כפרה הלכך איכא [ג] כפרה נמי בעי ניתוק גזירה אבו לפני כפרה ור"ת לא גרים כאן ניתק אין לא ניתק לא [א] וכן בפ"ק דמנחות (דף ז.) ולקמן ליתיה בפ' פרת חטאת (דף קטו:) ולא בתמורה פ' ואלו קדשים (דף יח.) ופרש משום דכתיב הוא דמשמע בהווייתו יהא פירוש בהווייתו מה שסופו להיות בהיינו עולה שסופו עומד לכך כשיסתאב ויפלו דמיו לנדבה [ד] ואין לחוש אי קאי קרא אהלכתא [ב] דכי האי גוונא אשכחן בפ' הלוקח עובר פרתו (בכורות דף טו.) דאיצטריך קרא ואיצטריך הלכתא והשתא הא דנקט בכל דוכתא כל שבחטאת אבל בחטאת לא נקט רעיה אלא לפי שהקיקיונה חכמים וכי גמירי כל שבחטאת אבל בעולה דרעיה דרבנן היא: **נפש** אמר רחמנא. ומשמע דמנפש קדרים וכן בסוף המנחות והנסכים (מנחות קד:) קתני הכל בא בשותפות חוץ ממנחת כתיב נפש ותימה דבמורת הכהנים דרש נפש ולא לגיבור קרבנו ולא שותפין ונראה דרשא מייתי בכל מקום: **ולא** קניא להו **והאמר** רבי יוחנן דאדרבי יוחנן הוי מצי לאקשויי [ו]:

חטאת שכן לשלמים ואין [ד] משיבין על ההיקש: **אקיש לחטאת.** דפסול: **קשיא ליה לריש לקיש אשם משום דלא אתי לאחר מיתה לימא ליה ר' אליעזר** [ז] **אשם נמי אתי לאחר מיתה.** שאשם שמתו בעליו רועה [ה] ודמיו נופלין לקיץ המזבח: **למותרו.** שדמיו נופלין לנדבה כדפרישית: **חטאת נמי.** מותרו נדבה הוא כגון הפרש שתי חטאות לאחריות מתכפר באחת מהן והשניה תרעה (יומא סב.) והיא קריבה לאחר מיתת בעליה שהרי נתכפר בחבירתה בחיים ואין זו חטאת שמתו בעליה אלמא אתיא חטאת לאחר מיתה ואפי' הכי פסולה שלא לשמה ואשם נמי ליפסול: **מיעט רחמנא הוא.** בשעיר נשיא כתיב בשחיטתו (ויקרא ד) ושחט אותו במקום אשר ישחט את העולה לפני ה' חטאת הוא שישחטנו לשם חטאת ואם לאו פסול דהוא משמע בהווייתו יהא אם בהווייתו יהא כשר ואם לאו פסול ומיהא יליף פסול דחטאת לקמן בפרקין (דף י.): **אשם נמי כתיב ביה אשם הוא.** בלו את אהרן והקטירו [ב] המזבח אשה לה' אשם הוא כשר ואם לאו פסול: **הוא לאחר הקטרת אימורין** [ג]. דלא [ד] יליפי' מיניה דלמתיא [ה] לקמן בפ"ק אבל אשם לא נאמר בו הוא אלא לאחר הקטרת אימורין וליכא למימר בהקטרה דמבעי לשמו לעכב דהוא עצמו אלא הוקטרו אימורין [ו] כשר דאין כפרה אלא בדם [ז] ואע"ג דכתיב באשם קדש קדשים הוא (ויקרא ו) קודם שחיטה לא יליפינן מיניה דלא משמע לשמו אלא כשכתוב הוא עם שם הקרבן כגון חטאת הוא אשם הוא והיכא דכתיב גבי אחת מעבודות [א] הדם: **שניתק לרעייה.** שמתו בעליו או שנתכפרו באחר וניתק מדין אשם לרעייה שאמרו לו ב"ד הוליאו [ב] ורועה: **ושחטו סתם כשר.** לעולה הוליא וסופו לקיץ המזבח שהוא עולה: **ניתק אין.** דמיעקר שם אשם מיניה משנמסר לרועה וקם שתמיה לעולה לא ניתק לא הוי שתמיה לעולה דאמר קרא אשם הוא בהווייתו יהא [ג]: **הנהו נמי לייתו ולירצו.** אורעים: **יולדת.** עולת יולדת דאייתי דאיתיה מיניה יציאו [ד] ורועים עולתה מאי לייתו ולירצו איכא אם היא ילדה כו': **מאן לימא דאי אילא כמה עשה גבה.** דיולדת דלא מיכפרא עולתה עלייהו אם הביאה [ה] מחיים. עולה מכפרת על עשה ועל לא תעשה שניתק לעשה דתניא גבי עולת נדבה בפ"ק [ד] ונראה לו מלמד שהמקום מרוצה לו ועל מה המקום מרוצה לו אם תאמר דברים שחיינן עליהם מיתת ב"ד מיתה בידי שמים כרת (בידי שמים) מלקות ארבעים חטאות אשמות הרי עונשן אמור הא אין עולה בהם [ו] אלא על עשה ועל לא תעשה שניתק לעשה: **לימרא דקני להו.** ליורשין בחמת קרבן אביהן דקפרכת מכפר עלייהו: **אין כה משום שותפות.** דאמרינן בהמנחות והנסכים (מנחות קד:) הכל בא בשותפות לא מילק הכתוב אלא מנחה שנאמר בו נפש: ה"א [ז] **[נפש] אמר רחמנא.** ונפש כי תקריב קרבן מנחה וגו' (ויקרא ב): **דאין** [ח] **ממירין בה.** אם [ט] המיר אינו תמורה: ושותפין

ולקמן ליתיה בפ' פרת חטאת (דף קטו:) ולא בתמורה פ' ואלו קדשים (דף יח.) ופרש משום דכתיב הוא דמשמע בהווייתו יהא פירוש בהווייתו מה שסופו להיות בהיינו עולה שסופו עומד לכך כשיסתאב ויפלו דמיו לנדבה [ד] ואין לחוש אי קאי קרא אהלכתא [ב] דכי האי גוונא אשכחן בפ' הלוקח עובר פרתו (בכורות דף טו.) דאיצטריך קרא ואיצטריך הלכתא והשתא הא דנקט בכל דוכתא כל שבחטאת אבל בחטאת לא נקט רעיה אלא לפי שהקיקיונה חכמים וכי גמירי כל שבחטאת אבל בעולה דרעיה דרבנן היא: **נפש** אמר רחמנא. ומשמע דמנפש קדרים וכן בסוף המנחות והנסכים (מנחות קד:) קתני הכל בא בשותפות חוץ ממנחת כתיב נפש ותימה דבמורת הכהנים דרש נפש ולא לגיבור קרבנו ולא שותפין ונראה דרשא מייתי בכל מקום: **ולא** קניא להו **והאמר** רבי יוחנן. דרבי יוחנן אדרבי יוחנן הוי מצי לאקשויי [ו]:

עין משפט נר מצוה

מז א מי' פ"ד מהל' פסה"מ הלכה טו:
יז ב מי' פרק יד מהלכות מעה"ק הלכה ג:
יח ג מי' שם הלכה ב:
יט ד מי' פ"ח מהלכות תמורה הלכה ה:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה הנ"ה רבי' ואין לחוש א' קא' קרא אהלכתא. עי' מזל דף פח: תוד"ה ותימה. ועפ"ק:

מוסף רש"י

אשם לא נאמר בו הוא אלא לאחר הקטרת אימורין. בפרשת לו אם להקן והקטיר אותם הכהן המזבחה אשה לה' אשם הוא והילכך אשם לא מיפסל בשלא לשמו דהא בהקטרה כתיב היא והקטירה לאו עיקר הוא וליכא למימר הוא אשם ולא שנקטרו אימוריו שלא לשמו דהא הוא עצמו שלא הוקטרו אימוריו כשר כדאמרי' בפרק תמיד שמתו נמצאת פסחים (נט:) דנטמאו אימוריו או שנפנו לא מעכבו כפרה ואכלו הנבר אבל פסח וחטאת כתיב הוא בשחיטה זבח פסח הוא בחטאת נשיא כתיב ושחט אותו במקום אשר ישחט את העולה לפני ה' חטאת הוא: **ראלא הוא.** אשם שניתק לרעייה. שניתק מדין הקרבה ומקריבו לרועה עד שיפחתא דקי"ל כל שבחטאת מתה באשם רועה (לקמן קסו:) אשם שניתק לרעייה. שתמו בעליו או נתכפרו בחטאת ואשם אינן באין בנדבה נמצאת נמצא נדבה בלתי מן הנדר ומשנתכפרו בחטר אין מקנה לזה וגבי חטאת הילכתא גמרי לה (תמורה כח:) דמתה באשם גמרי הילכתא (שם יח.) כל שבחטאת מתה באשם רועה ואם ניתקו מעליו והשליכו לאפר לרעות שיתפחתא ויפול בו מום שיכול לפדותו ולהוליאו לחולין וכל הרועים דמיהם נופלים לנדבה ומה היא נדבה שאם שופרות היו במקדש וכתוב עליהן נדבה ואם היו נוטלין כל מותר דמי חטאת ואשם ומביאין משם קרן המזבח עולות כשר לשם עולות (כתובים שזהו מדרשו של יהודיע הכהן בתמ' תמורה (דף כג.) הם לא המתין עד שיימם ומשניתקו לרעייה שתמו שתם כשר לעולה קרן המזבח הוא לו יסוף סוף דמיו לכך היו עומדים (פסחים עג. ועי"ש מנחות ד. ותמורה יח.) **לא ניתק לא.** ולא תקריבהו לרועה ישחטו סתם לא תתכשר לעולה דעדיין שם אשם עליו ונעשי עקירה לדיעה בהדיא לשם עולה דכל מה דלא עקר מיניה שם אשם לא מתכשר: **הוא בהווייתו יהא.** ואשם פסול הוא (שם): **ואין ממירין.** כלומר אם אמיר אין מומר, דכל ממירין דתמורה דיעבד הוא כדאמרן בשמעתא קמייתא דפ"ק (חולין שם):

ליקוטים

אשם שניתק לרעיה ושחטו סתם כשר. פי' דוקא דרעבד, אבל לכתחלה אסור לשוחטו לשם עולה, אלא ירעה עד שיסתאב ויומכר ויביא בדמיו עולה, כדאמר' פ"ק דשבועות גזירה לאחר כפרה אטו לפני כפרה. (תוס' ר"ה מזל כה: ס"ע)

שיטה מקובצת

מה לתודה השוה שבהן שהן באין בנדר ובנדבה. ועיל אעולה [לא פרק הלי פיכלה] לפי דעדיפא [פרק שני כלל.] פ"ק דהי פיכלה כל דהו מעוס דבלה בנדר ובנדבה אינם נמי קולא (ואיתה) (דאיתה) מעכבת [ובמה] מחל לא פריכנן פיכלה כל דהו (חולין דף קנו.) [ופרכנן כלן דהו מיהו הוי ולא [דתתיה] לגמרי כי [בלכל דעות אמה לתמרון] מוקמי הזמה לא פרק בב"מ (דף ד.) (תוס' שון): **אלא אמר רבא זאת** כו'. הלכך מכח היקשא דחטא לא מצינו לומר דאשם ליתי ולילי דהא איתקש לשלמים. אבל נבי פיכלה קמייתא דהוי פרק אשם לא ליתי כלל לא מלי לשעוי מהלי היקשא דהכא דאתכשר הוי"ל ניקש' לחטאת מדשדרן הכא דעדיין לא היה ידע דהשא דאותה. ומיהו קשה ליתי לעיל מהלי היקשא דשלמים [ובה פריק] ליה ניקשי לחטאת מדאתיא דהוי פרק אשם לא לייתי כלל מכח דכיון דלא שייך היה בפרא דאם [כיון דאי יהא תתקן ליה מאותה כדעבד הכתם. אלא דלאה דמעיקרא דהוי פרק אשם לא לייתי כלל מכח דכיון דלא שייך היה בפרא דאם [כיון דאי יהא נדבה מחמבר לדמוי לחטאת (הוא), כיון דבעיהם בחיים לכפרה ואפי' בלא היקשא הלכתן לא תתיה הך היקשא דשלמים ומפקיה מהן סברא, (כיון דכתיבים (לא דיעבון) בחטאת) לכך אייתי אותה (בכתיבי אשם ולאפקה מהלי מכתה. ומכחי קשה אשם מהלי מ"ל מלי קושיא שייך אפיר לכתיבה היקשא דשלמים [כיון דאפיקתיה] מהך מכתה דמתמינן לתי לחטאת. כך נראה לומר. ואע"ג דגם עתה מכתה של דכיון דבכר ידלה דפרי' בעל דאון לומר דכשר לתלמון [כיון דבא] לכפרה בלא שייך בית ואם לאו יהא נדבה אמ"ש בתמקיון ד"ה מהיקשא דשלמים לומר שאינו מרלה דמ"מ כבר ידלה [מ]ועיקר [הסברא] דלא ליתי כלל] [כיון דבא לכפרה בחטאת. הלכך אמרינן היקשא דשלמים: **מאי** הדרת בו. אשאם שייך דלא [פרק אשאר קרבנות [דהא כהו מתיב] מוצא שפתיך ואם כמי שנדרת בו': **רש"י** ד"ה ההיא. **והיכא** דבתיבי נבי אחת מעבודות הדם. נלון. וא"ת הא כתב בחטאת אשם הוא ולא כתב אשם הוא בכל מ"ה. ועוד דאיצטריך לומר דאשם הוא דשטון [פון יהוי בלאו לא כתיב בית הוא ע"כ (תוס' הו"פ):

מסורת הש"ס

מ) [מנחות ד.]. **נ)** לקמן ז.: [מנחות ד.]. **ג)** לקמן דף קיב. קנו: פסחים דף עג. מזר כה. ע"ש מנחות ד. תמורה יח. **ד)** מנחות דף פב:. **ה)** דף י.. **ו)** לקמן ו.. **ז)** עי' ל"ק:

תורה אור השלם

1. וסמך ידו על ראש השעיר ושחט אתו במקום אשר ישחט את העולה לפני יהוה חטאת הוא: ויקרא ד, כד
2. והקטיר אתם הכהן המזבחה אשה ליהוה אשם הוא: ויקרא ז, ה
3. ונפש כי תקריב קרבן מנחה ליהוה סלת יהיה קרבנו ויצק עליה שמן ונתן עליה לבנה: ויקרא ב, א

הגהות הב"ח

(א) גמ' והוא עצמו אם לא הוקטרו אימוריו כשר ואלא הוא: **(ב)** תי"ל ד"ה אשם נמי וכו' והקטיר אותם הכהן המזבחה אשה לה': **(ג)** ד"ה הוא לאחר וכו' אימורין הוא דכתיב דלא וכו' וליכא למימר בהקטרת אימורין דבעי לשמו וכו' אימוריו כשר: **(ד)** ד"ה מאן לימא וכו' בתי"ס. מ"ב [ויקרא] נדבה פרשה ג' פ"ד [ה"מ]:

שינוי נוסחאות

א) ר"ש אלא אמר קרא. ותימה רבא ליתא [ע"ש]: **ב)** ר"ש הנ"ש שיר"ר. יל"ל נש"ר. והוא סימן לגחמן שמא מלא. ובכתבי יד אין ניכר כמעט בין ר"ש לדל"ת [ה"ש] וכו' בהגהות. ותמהני בכ"י איתא נש"ר, וגריס לקמן רבה בר מתנה, והכי"ס הוא סימן לדבה: **ג)** ר"ש כשר לעולה [ב"ש]. **ד)** ר"ש [ויקרא] כשר לשם עולה [ב"ש]. **ה)** ר"ש אשי [ש"ס]. וכ"ה בתה"י ובגמ' [ד"ק]: **ו)** ר"ש משום שותפות [ב"ש]. **ז)** ר"ש דשיתפין [ב"ש]. **ח)** ר"ל אלעזר [ד"ק]: **ט)** בס"מ ויסף דקי"ל כל שבחטאת מתה באשם רועה: **י)** בכ"י ולא: **יא)** ר"ל אימוריו [ד"ק]. **יב)** מעבודות [ב"ש]. **יג)** ר"ל הוציאוהו [ד"ק]. ולפי"ז גר' לתיבת לו ממקן, ובן ליתא בכ"י: **יד)** בס"מ נוסף והוייתו אשם ואין אשם בא בנדבה: **טו)** ר"ל דיבאר [ב"ש]: **טז)** ר"ל הביאתה [ש"ש]: **יז)** באה ומכפרה [ד"ק]: **יח)** בכ"י איתא נפש אחת, ונראה שרש"י נתכוון למיתקי [ד"ק]. **יט)** ר"ל ואין [ב"ש]: **כ)** ר"ל יאם המירו [ב"ש]. כדס כתוס' שלמיגו בלא עיקר, ועי' מוסף רש"י ידיו: **כא)** פלן הס"ד ומה"ל חטאת [ב"ש]. ותימה ומקשה מיתקמ: **כב)** ר"ל ונ"ל [ב"ש]. **כג)** ר"ל מדלא אתיא. פי' ה"ה אשם נמי ליפסל אע"ג דבא לאחר מיתה כיון דלא אתיא אמיתה אע"ג דאשם אקשינה לחטאת שהיא פסול אע"ג דקרב מותרה ומשה"ר בר': **כד)** הוא דמשמע פסול. ונחי [דאותה בא] לסתור היקשא מ"מ לא בא לסתור מה שכתוב בהדיא, ולא לסתור דברי רב ששת פריך אלא פריך לפי המסקנא דיאמר מכשיריו מטעם אותה האי הוא כתב הוא לפוסלן ומשני הוא הוא כתב הקטרה. ל"ל [ב"ש]: **כה)** תיכה היא ע"ש ל"ל הוא [ד"ק]. **כו)** ר"ל בכל המקן דלגיריי, ובן כגיגיא דמנחות ל ל בגמ' רש"ש ובו'. ל"ש: **כח)** אמר חוץ כל"ל [ב"ש]: **כט)** דמעבבי דכתיב בה נמי היא. ועוד ר"ל דהוא דחטאת אתיא לגלויי אהוא דאשם דלא מעכב בהוא דפסח ודיינו דאמר לקמן

מ) [מנחות ד.]. **נ)** לקמן ז.: [מנחות ד.]. **ג)** לקמן דף קיב. קנו: פסחים דף עג. מזר כה. ע"ש מנחות ד. תמורה יח. **ד)** מנחות דף פב:. **ה)** דף י.. **ו)** לקמן ו.. **ז)** עי' ל"ק:

כו', כל"ל, ועי' בתו' מנחות דף ד' ע"ב ד"ה חטאת [ע"ק]: והגע"ב במ"ש הסיג על הגהת ל"ק דהא התם ממנחות הביאו אתום' מלאיתא לפניו כרש"י דהיות דפסק אחי רק למעוטי אשם, ות"ל הוא יסוד אחר. אבל כאן הביא התום' עוד אחרת דהוה לגמרי דב"מ דכתיב הוא לעניבות כו', ות"ל כיון יסוד התום': **כז)** ר"ש שלמה יצחקי [ע"ש]. וכ"ה לקמן יב ע"א תד"ה ושמע, ול"ע מתוס' לקמן דף ט ע"ב ד"ה הגה"ה: **כח)** במ"ל ונסף והא דמייתי דרשא דהיא ולא מייתי דרשא דאותה משום דבעי למיפרך אשם נמי כתיב ביה הוא, ומיהו כו': **כט)** דנתתוק [ד"ק]: **ל)** ל"ל לאחר. ותיכת איכא נמקק [ש"ש]: **לא)** אלא ר"ג אשם שניתק לרעיה ושחטו סתמא כשר לגיולה דאמר קרא הוא בהווייתו יהיה [מתורה יח.]: **לב)** אהלכתא לדבינו תם דפי' דהלכה נשנית כל שבחטאת מתה באשם עולה, דהה"ה כו', כל"ל [ש"ש]: **לג)** בכת"י דאפיק היקשא:

מאי הדרת בו. אשאם שייך דלא [פרק אשאר קרבנות [דהא כהו מתיב] מוצא שפתיך ואם כמי שנדרת בו': **רש"י** ד"ה ההיא. **והיכא** דבתיבי נבי אחת מעבודות הדם. נלון. וא"ת הא כתב בחטאת אשם הוא ולא כתב אשם הוא בכל מ"ה. ועוד דאיצטריך לומר דאשם הוא דשטון [פון יהוי בלאו לא כתיב בית הוא ע"כ (תוס' הו"פ):

כל הזבחים פרק ראשון זבחים

ושותפין לא מצו ממירין. דתניא [חוץ מן הסותפים] לפי שכל הפרשה כולה נאמרה בלשון יחיד כמו לא יחליפנו ולא ימיר אותו ואם המר ימיר אחד מיחד ולא שניים ממירין: **שאני הסס.** אע"ג דלא קניא להו גזירת הכתוב הוא דשני יורשין אין [ה] ממירין זבח שהפרים אביהן: **אחד ממיר** [ו]. דהא דיורש ממיר בקרבן אביו מהכא נפקא לן אם המר [ז] לרבות את היורש דהוה מלי למיכתב אם ימר [ח] והכא נמי בלשון יחיד כתביה: **אם יגאל** [ט] **אין ממעשרו לרבות יורש.** שמוסיף חומש ופודה את מעשר אביו: **איתיה בשותפות.** דלא אשכחן דמימעטו שותפין מפדיון מעשר שני. ותמורה היינו טעמא משום דכל הפרשה נאמרה בלשון יחיד: **המקדיש מוסיף חומש כו'.** אדם שנדר קרבן והפרישו אבירו משלו להתכפר בו הנודר והומש ובא לחללו אם המפרים מחללו מוסיף חומש ואם המתכפר מחללו אינו מוסיף חומש [י] דתנייא רחמנא לחומש במקדים דכתיב (ויקרא מז) ואם המקדים יגאל את ביתו ויסף חמישיתו ואם גאל יגאל את השדה [המקדים אותו]: **ומתכפר עושה תמורה.** דאיתו הוה בעלים דידיה. ובמסכת תמורה ליף טעמא בפ"ק [י.]: **והתורם.** תרומה משלו על הכרי של אבירו טובת הנאה של מפרים הוא בידו לתתה לכהן שילקה אם בא ישראל ואמר לו הילך סלע זו ותן תרומתך לכן במי כהן אותה סלע טובת הנאה של מפרים הוא ויליף התם טעמא את [יא] כל מעשר תבואתך ונתת (דברים כו) מי שהפרישה מתבואתו בידו לתתה: ומשני **מקיבעא לא מכפרא מקופיא מכפרא.** כפרה [יא] קבועה שיאכל יורש בעליו ממש אין להן הלכך גבי מנחה כשרה ליקרב דלא [יב] דשותפין היא [יג] אבל כפרה קופיא ולפה ממילא יש להן בו והלכך ממיר. קופיא לשון לף כמו (חגיגה טז:) אקפו ידייהו וכמו (מנלים ב ו) ויקף הבחיל תרגום וקפא בחילא ויש לו דומה במסכת יומא (דף ג.): **כיפרו על מה שבאו.** קדשים שמזבח שלא לשמן יקרבו [יד] ותנן לא עלו לשם חובה ולריך להביא אחר מיהו מצטיע ליה [טו] אם כפרו על החטא שהופרשו עליו ונפקא מיניה שלא יהא מן היסורין דיתמיה את: **אמר רב אשי רב שישא בריה דרב אידי.** דיליף לא [טז] כיפרו מדבעי לאיתויי שני: **הכי קשיא ליה.** בהנאת [יז] שני טפי מהקרבת ראשון: **מי אמרת בשלמא לא כיפרו.** אפילו הכי מיקרב קרבי [יח] דשלא לשמו מכח לשמו קאתי דמתמילתא לשמו הוקדש ושני נמ לכפר על החטא כגון אם עולה היא מכפרת על עשה לו אם אשם הוא יכפר על אשמו: **אעשה דלאחר הפרשה כו'.** אם עולה [יט] קאי שנזבחו לשמן: **אחטאת.** דלא מכפרא אלא [כ] שגגת כרת דקודם הפרשה דכתיב לו הודע אליו חטאתו וגו' (ויקרא ד): **כיון דאי איכא כמה עשה גביה מכפרא.** לא [כא] חייב הכתוב [כב] ואכתיב [כג] על כל עשה ועשה אלא דזרון בעלמא [כד] וכתיב וגרצה לו מלמד שנתרצה [כה] ברוך הוא (גמ"כ פ' ויקרא פרק ד) אלמא כולן נתכפרו: **שלא נחשבה בעיניו ולא עשאה: כאילו לא כיפר וכיפר.** אף על פי כן כיפר: **מאי כיפר ומאי לא כיפר** [כו] **לאו כיפר עשה קמא דקודם הפרשה ולא כיפר עשה דסמיכה דהוה ליה לאחר הפרשה: בעמוד וסמוך קאי.** ואכתי כל כמה דלא שחטיה לא עבר עליה: **כיפר גברא.** על כל עשה שבידו ויגיל מן היסורין [כז]: לא

אחד מימר ואין שנים ממירין. משמע דלרבי יוחנן יורש ממיר ותימה דבפ' מי שהוליאוהו (שילובין מו:) קאמר רבי יוחנן רבי מאיר ורבי יהודה הלכה כרבי יהודה ובריש תמורה (דף ב.) ובערכין (דף ב.) פליגי בה רבי מאיר ורבי יהודה וקאמר רבי יהודה יורש אינו ממיר וי"ל משום דר' יוחנן [כ] אית ליה הלכה כשתים משנה ובריש תמורה ובערכין אומר הכל ממירין יורש ממיר **מקופיא** מכפרא. תימה דבפ' קמא דתמורה (דף י.) גלפינן דמתכפר עושה תמורה ממזיר וההיא כפרה קבועה היא וי"ל דלא גליף מזיר אלא דמפרים אינו ממיר אבל מתכפר עושה תמורה אפי' מקופיא ופ"ת [כא] דיורש בקופיא גרידא קרי מתכפר וממיר וכי הוו שנים יורשים מיקרו שותפין ולא ממירין והא ביומא פרק הוציאו לו (דף נ.) קנעי בפר כה"ג שאחיו הכהנים מתכפרים אי בקביעותא מתכפרין והוו שותפין ולא מלי ממיר אי מקופיא מתכפרין וכולו של כהן גדול ומלי ממיר דיחיד הוא אלמא לא חשיב מתכפר כשהוא מקופיא מדכהן גדול ממיר ולא מיקרו שותפין מה שאחיו מתכפרין בו בקופיא וי"ל [כב] דבשמעתא שניהם [כג] היורשין הוו מקופיא לכך מיקרו שותפין ולא ממירין אבל התם כיון דאיכא השתא בהאי קרבן כפרת כהן גדול דקביעא לא חשיבא לגביה אחיו כמו שותפין על ידי כפרת קופיא [כד]: **דאי ס"ד כיפרו שני למה הוא בא.** תימה כמה קרבנות אדם מתנדב ומביא זה אחר זה מיד אע"פ שביפר הראשון שנעשה לשמו וי"ל דפריך שני למה חייב להביא ואם אינה אומר לא דמיא לאיתויי חדא חטאת והכא כיון [כה] דאיכא כמה עשה גביה מכפרא אעשה דלאחר הפרשה נמי מכפרא תא שמע [כו] ומסך ונרצה [כז] וכי סמיכה מכפרת והלא אין כפרה אלא בדם שנאמר [כח] כי הדם הוא בנפש יכפר אלא מה תלמוד לומר ומסך ונרצה לכפר [כט] שאם [ל] עשאה לסמיכה שירי מצוה מעלה עליו הכתוב כאילו לא כיפר וכיפר [לא] מאי לאו דכיפר עשה דקודם הפרשה לא כיפר אעשה דסמיכה דהוה ליה עשה דלאחר הפרשה אמר רבא עשה דסמיכה קאמרת שאני התם דכל כמה דלא שחיט בעמוד וסמוך קאי אימת [לב] קא הוי עשה לאחר שחיטה לאחר שחיטה לא קא מיבעיא לן א"ל רב הונא בר יהודה לרבא אימא כיפר גברא שעיר מכפר אטומאה שאחר כך יש לומר כיון שאכל וקרב אחר תחתיו איגלאי מילתא שלא היתה הפרשתן הפרשה עד רגל אחר דשחטי ליה: **והלא אין כפרה אלא בדם.** נפרק [לג] תמיד נשחט (פסחים נו:) אתמר: כל כמה דלא אכלי הכהנים בשר לא מלי מכפר דכתיב ואכלו אותם אשר כופר בהם מלמד שהכהנים אוכלין בשר ובעלים מתכפרים אבל [לד] מכל מקום עיקר כפרה אינה אלא בדם: **לאחר שחיטה לא קא מיבעיא לן.** נסוף [לה] הסוגיא נעי רבי ירמיה אפילו לאחר שחיטה:

שיטה מקובצת א אמרת ביפרו שני למה הוא בא. תימה מאי פריך הא גבי קרא ואם עלי לשם חובה ולריך להביא אחר. וי"ל דה"ק למה הוא בא [אבל מה מכפר מה] שלא כיפר הראשון. ומיבעיא מאשם דאי בעולה ושלמים מאי נעי ליה שני למה בא אלא הוא בא בנדבה (הגלה) [דהגלה] אחם מתנדב שלמים ושולה כמה שירלה. ואיכא פריך למה הוא בא להגיון עליו מן היסורין מאי פריך למה הוא בא [אבל] עליו מן היסורין דה"ק כיון דכפרו עליו להגיון מן היסורין שני למה הוא ממיר: **איבעיא** לרבא **אעשה דלאחר הפרשה כבפרא.** תעלה קא נעי דמכפרת על עשה כפרפ"ר לעולל (תוס' סוכה): **רש"י** ד"ה **ביפר גברא.** על כל עשה שבידו. פירוש ואפילו לאחר הפרשה (גליון):

כ א מי"ר פ"ח מהל' תמורה הלכה ח:
כא ב מי"ר פ"ח שם הלכה ה:
כב ג מי"ר פ"ז מהלכות ערכין הלכה ב ופ"ח מהל' מעשר שני הלכה ח:
כג ד מי"ר פ"ז מהלכות ערכין הלכה ד:
כד ה מי"ר פ"ח מהלכות תמורה הלכה ד:
כה ו מי"ר פ"ד מהלכות [תרומות] הלכה ב:
כו ז מי"ר פ"ג מהלכות מעה"ק הלכה יב:

תורה אור השלם

1. לא יחליפנו ולא ימיר אתו טוב בְּרַע או רַע בְּטוב ואם המר יָמִיר בְּהֵמָה בְּבְהֵמָה וְהָיָה הוא וּתְמוּרָתוֹ יִהְיֶה קֹדֶשׁ:
ויקרא כז, י
2. ואם גָּאֹל יִגְאַל אִישׁ מִמַּעְשְׂרוֹ חֲמִשִׁתוֹ יֹסֵף עָלָיו:
ויקרא כז, יט
3. וְסָמַךְ יָדוֹ עַל רֹאשׁ הָעֹלָה וְנִרְצָה לוֹ לְכַפֵּר עָלָיו:
ויקרא א, ד
4. כִּי נֶפֶשׁ הַבָּשָׂר בַּדָּם הוּא וַאֲנִי נְתַתִּיו לָכֶם עַל הַמִּזְבֵּחַ לְכַפֵּר עַל נַפְשֹׁתֵיכֶם כִּי הַדָּם הוּא בְּנֶפֶשׁ יְכַפֵּר:
ויקרא יז, יא

הגהות הב"ח

(א) **גמ'** אמר רב ששיא בריה דר' אידי מסתברא: (ב) **שם** מכח לשמו קאתי יאני הוא כ"ל ותיבת לאה נמחק: (ג) **שם** והכל מין דאי איכא כמה: (ד) **שם** ס"ש יסמך ונראה לו לכפר עליו וכי מעיכה: (ה) **שם** כאילו לא כיפר וכיפר מאי כיפר ומאי לא כיפר מאי לאו: (ו) **שם** אימת הוי כ"ל ותיבת קא נמחק: (ז) רש"י ד"ה מין דאי וכי לא מייב בכתוב לחמביאם שיתמיהו וכו' בעלמא הס"ד ותמ"ש מ"ה מלמד וכו' אלמא בבולן נתכפר: (ח) ד"ה מאי כיפר וכו' כיפר מאי לאו:

שינויי נוסחאות

א) כמ"מ ואם (וכ"ה במקרא): ב) מ"ש רב אחי (ברי"מ. וכן תיקון בשתבר"ר. וכמ"כ הגיה אמי: ג) לומר לך שאם. כל"ל (שי"מ): ד) בהמנחות צג.: ד) כדתניא בדבל ממיירין כל"ל. והתיבות שבסוגריים נמחק (צ"ל. דק"ס): ונדל"ל בדתנן. דהוא משנה שם ע"ג מ): ה) אין זבח שהפריש אביהן עושה תמורה. ותיבת ממיירין ליתא (כ"ר. ד"ה): ו) בל"ק וכ"ז מוקקים מינות אחד ממיר. ובכל דיבור אחד. וכ"ה בכתה"ר: ז) אם המר ימיר (ברי"מ. ר"ש): ח) ימיר (ר"ה): ט) ל"ל גאל יגאל (שי"מ. רש"ש): י) מאת (כ"ר. וכמ"מ מדכתיב את: יא) בלומר כפרה כל"ל (שי"מ. וכ"ה ברש"י יומא ג.): יב) ל"ל דלא חל שותפין אהא (שי"מ): יג) ל"ל נוסף וכן לענין מרצין. פ"ש וכן נמי לענין שאלתא דרב אשי לעיל (שי"מ): יד) וקרבו דתנן כל"ל (שמ"ר): טו) ל"ל לן (שי"מ): טז) ל"ל שלא (שי"מ): יז) בס"ת גורס בהקרבת. ולכאורה נס בהבאת נוח ייתר וכלשונה דגמ'. וע"ש: יח) ל"ל קרב (שי"מ): יט) ל"ל עולות (שי"מ): כ) ל"ל אלא על (שי"מ): כא) ל"ל לא חייבו הכתוב להביא שתחייבהו (כ"ר. ר"פ): כב) בעלמא הוא כל"ל (שי"מ): כג) שנתרצה מכל להקב"ה כל"ל (שי"מ): כד) (שמ"ר): כה) וא"ש דהכא אמרינן דיורש כל"ל (ר"ה): כו) ק"ל דא"ל דשאני התם לפי [שהוא מקבעא] לכהן הגדול ולכן כפרה דכהנים [דקופיא לא חשיבא] אבל הכא דמת [זה שהיה לו] כפרה דקבעא [לכן דקופיא חשיבא] (שי"מ): כו) ל"ל כל"ל (שי"מ): כז) בה] ומיהו בזה ל"ל. (שי"מ): כח) בה] ראה (ש"מ): כט) ל"ל ועוד נראה (שי"מ): ל) יהוה מיריך על קושית הרמ"שוה (בה"ז. צ"ק): לא) ל"ל שעבר (שי"מ): לב) ל"ל ויקאתי (שי"מ): לג) ל"ל אע"ג דכפרק (שי"מ): לד) ל"ל מיתת אבל נמחק (שי"מ): לה) נרגש כלון תמרון. ודל' חלגא נד' על הגליון נדל"ל נימא דבא השני ג"כ להגיה מן היסורים. ול"ל כבוחמון. ולאלי ל"ל על דלך זה והלא ראשון לא בא אלא להגיה עליו מן היסורים:

מוסף רש"י

ושותפין לא מצו ממיירין. דתמיירין (גמ"ד) [נמילכין] פיקלין (דף יג.) וקא מפיק לה מתעבד: (תמורה ב) ועבו"ש דף י. רש"י ד"ה א"כ): **אם המר ימיר.** דהוה מלי למיכתב ואם ימיר בהמה בבהמה. המר ימיר למאי הלכתא, לרבות את היורש דתמורתו תמורה (תמורה ב.) **והאמר ר' אבהו אמר ר' יוחנן.** שלשה דברים בעותן משלו את תוכת חבירו (יומא נ.): המקדיש מוסיף חומש. שאם רוצה לפדות הקדשו קנון שנאל בו חומש, יטול לפדותו ומוסיף חומש, אבל מימר אינו מוסיף חומש דכתיב אם המקדים ובו' על הקדש ראשון אתה מוסיף חומש ולא על הקדש שני כגון תמורה. ע"כ שאם הקדים בית או שדה ואתו בעלים לפדותו, לא פדקי בלא חומש דכתיב ואם המקדים יגאל ויסף חמישיתו אבל אם גאלו אחר לא חייביה רחמנא לתן חומש ומתכפר ערשה תמורה. שאם הפרים ישראל קרבן כדי שיתכפר בו חבירו ישראל ואמר המתכפר זו תחת זו, תמורתו תמורה ולוקה כדין שהופרש לגרכי קרינא ביה קרבנו, דבתר המתכפר אזלינן (תמורה ב.). אבל המקדים אם המיר בה אינה תמורה, דאין ממיירין בשל אחרים והאי לאו בעלים דידיה הוא (יומא נ.): **והתורם משלו על של חבירו.** מתבואה שלו על טבלים של חבירו לפוטרו מן המעשרות (תמורה ב.): **טובת הנאה שלו.** של תורם, שיטול ליתנו לכל כהן שילקה (אי נמי) ואם אמר לו ישראל הילך סלע זה ותנה לכן במי כהן הוי אותו סלע של תורם ולא של (ה)כהנים בשבילו, ולא מלי טעין הלא כיון שנתרמה על טבל שלו נמצא דנתן סלע של של עצמו (תמורה ויומא שם): **טובת הנאה שלו.** שנאמר כי תבלה לעבר את שלו. שנאמר כי תבלה לעבר את כל מעשר תבואתך [ונו'] ונתת בכסף ובו' (דברים כו) הלה הכתוב בתרומה כמי שמעשרה משלו (יומא נ.): **שירי מצוה.** כלומר שלא אם לחשוב אותה מצוה ולא סמך (שם ה.):

ליקוטים

ואם גאל יגאל לרבות את היורש. אדם היורש מעשר שני מאביו ופדאו מוסיף חומש אע"פ שלא הפרישו הוא מ"מ הרי הוא שלו עכשיו. ובקשיא לי יורש למה לי לדברי, לא יהא אלא שניתן לו מי לא מוסיף עליה חומש. ואיכא למימר המקבל מתנה ויורש חדה שיטה ניתנו ויקמ"ל דמעשר ממון הדיוט הוא ומצי לאורותיה לבריה ומצי נמי למיהביה במתנה, וכי פריק ליה יורש ומקבל מתנה מעשר דפשיה, פריק ומוסיף חומש. דלר"מ דאמר מעשר ממון גבוה הוא, לא מצי יהיב ליה במתנה ולא מצי לאורותיה לבריה. א"נ הא דקתני יורש ולא קאמר מקבל מתנה, אפילו לר' מאיר קאמר ליה, ואע"ג דבמתנה לא מצי יהיב ליה, לענין יורשה מדה דיורש במקום אב קאי וכי פריק ליה יהיב חומש, כדאשכחן לענין גאולת הקדשות שהיורש עומד במקום אביו גם כן להוסיף חומש שהקדש אינו יכול לא ליתנו במתנה ולא להורישו

ראש"ה אמר רחמנא רבוה, הכא נמי רחמנא רבייה (רא"ש תו"ר נמוקומו): כאילו לא כיפר וכיפר. בפ"ק דזבחים פפרש דלא תימא שלא עבר כל כך אם לא קיים מצות עשה זו, אלא הדבה עבר כאילו לא כיפר. ומ"מ כיפר שפטור מקרבן. ועוד פפרש התם לשון אחר שעולה מכפרת אחייבי עשה שקודם השחיטה, אבל מצות עשה דסמיכה שעד אחר שחיטה לא עבר שלעולם הוא בקום וסמוך עד לאחר שחיטה, אינה מכפרת (תו"ר יומא ס' ע"א):